

Maakuntastrategiatyön 2013-2014 käynnistäminen

MH § 18

Maakuntien kehittämistä Suomessa ohjaavat maakuntasuunnitelma, maakuntaohjelma ja maakuntakaava (kuva 1). Ne perustuvat lakiin alueiden kehittämisestä (602/2002) ja maankäyttö- ja rakennuslakiin (MRL, 132/1999). Euroopan yhteisön rakennerahastoista osarahoitettavia suunnitelmia ja ohjelmia koskevat säädökset tullaan sisällyttämään uudistettavana olevaan aluekehityslakiin; aiemmin määräykset ovat olleet erillisessä Rakennerahastolaissa (1401/2006; muutettu 1653/2009).

Aluekehitysvastuu määritellään laissa alueiden kehittämisestä (ALKE-laki, Kuntaliitto (2010). Aluekehityslainsäädöntö 2010) 5§:ssä seuraavasti:

”Vastuu alueiden kehittämisestä on kunnilla ja valtiolla sen mukaan kuin tässä laissa säädetään. Alueiden kehittämiseen liittyvien tehtävien hoitamisesta maakunnassa vastaa maakunnan liitto aluekehittämisviranomaisena. Maakunnan liitto on kuntayhtymä, jossa alueen kuntien on oltava jäsenenä.” Kainuun liitto on laissa määritelty aluekehitysviranomainen. Kokeilun päättyessä Kainuun liitto palautui samaan asemaan muiden maakunnan liitojen kanssa.

ALKE-lain 6 §:ssä määritellään alueiden kehittämisen suunnittelun kuuluvat ohjelmat: ”Maakunnan liitto laatii maakunnan alueiden kehittämistä varten maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999) 25 §:ssä tarkoitetun maakuntasuunnitelman ja maakunnan kehittämisen lähi vuosien tavoitteet osoittavan maakuntaohjelman. Lisäksi alueiden kehittämistä varten laaditaan Euroopan yhteisön alueellisia rakennerahasto-ohjelmia.”

Kainuun maakuntasuunnitelma on strateginen suunnitelma, jossa esitetään maakunnan pitkän aikavälin visio ja kehittämistavoitteet pitkälle aikavälille. Maakuntasuunnitelman tavoitteet täsmen tyvät maakuntaohjelmassa valtuustokausittain. Kainuun maakuntavaltuusto hyväksyi vuoteen 2025 ulottuvan Kainuun maakuntasuunnitelman ”Uusiutuva Kainuu” (julkaisu A:1) 26.9.2005.

Maakuntaohjelmassa asetetaan keskipitkän välin maakunnalliset kehittämistavoitteet, määritellään toimenpiteet ja keskeiset hankekokonaisuudet tavoitteisiin pääsemiseksi sekä arvio tarvittavasta rahoituksesta. Kainuun maakuntavaltuusto hyväksyi Kainuun maakuntaohjelma 2009 - 2014:n (julkaisu A:11) kokouksessaan 28.9.2009.

Maakuntakaava on yleispiirteinen alueidenkäytön suunnitelma, jossa osoitetaan alueiden käytön ja yhdyskuntarakenteen periaatteet sekä osoitetaan maakunnan kehittämisen kannalta tarpeellisia alueita. Maakuntakaava voidaan laatia myös vaiheittain tai osa-alueittain. Kainuun koko maakunnan käsittävä Kainuun maakuntakaava 2020 hyväksyttiin Kainuun maakuntavaltuustossa 7.5.2007 ja vahvistettiin valtioneuvostossa 29.4.2009. Puolustusvoimien ampuma- ja harjoitusalueita ja niiden melualueita käsittelevä Kainuun 1. vaihemaakuntakaava hyväksyttiin maakuntavaltuustossa 19.3.2012 ja on ympäristöministeriössä vahvistettavana. Lähiaikana on tarve tuulivoimaa ja kauppaa koskevien vaihemaakuntakaavojen laatimisen käynnistämiseksi.

Tällä päätöksellä käynnistyvällä maakuntastrategiatyöllä tarkoitetaan maakunnan suunnittelun kokonaisuutta, joka sisältää maakuntasuunnitelman, maakuntaohjelman ja maakuntakaavan kokonaistarkastelun ja uudistamisen.

Maakuntastrategian toimeenpanon keskeinen **operatiivinen väline** on **maakuntaohjelman toteuttamissuunnitelma (TOTSU)** laaditaan vuosittain ja siinä sovitaan eri rahoittajien kesken maakuntaohjelmaa toteuttavien hankkeiden rahoituksesta. Edunvalvonnallisista hankkeista laaditaan täydentävä asiakirja, jonka sisältö linjataan em. suunnitelmien pohjalta.

Maankäyttö- ja rakennuslain (24 §) mukaan maakunnan suunnittelussa ja muussa alueidenkäytön suunnittelussa on huolehdittava valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden (VAT) huomioon ottamisesta siten, että edistetään niiden toteuttamista. Uusimmat tarkistetut alueidenkäyttötavoitteet tulivat voimaan 1.3.2009.

ALKE-lain 6 §:n mukaan ”Valtioneuvosto päättää valtakunnallisista alueiden kehittämistavoitteista.” (tarkemmin tavoitepäätöksestä ks. ALKE-laki § 22). Uusin tavoitepäätös on tehty joulukuussa 2011. Se sisältää hallituskaudella noudatettavat valtioneuvoston toimivallassa olevat aluepoliittiset linjaukset ja painopisteet. Sen tarkoitus on tarkentaa alueiden kehittämislain ja -asetuksen tavoitteita (ALKE-laki 4§). Tavoitepäätös sovittaa yhteen eri hallinnonalojen ja maakuntien alueiden kehittämisen tavoitteet.

Työ- ja elinkeinoministeriöltä on tullut 23.11.2012 maakunnan liitoille ohjeistusta maakuntaohjelmien laadintaan kaudelle 2014-2017. Vastaavaa ohjetta ei ole laadittu maakuntasuunnitelmalle. Em. ohjeistuksessa linjataan maakuntaohjelman suhdetta EU-ohjelmatyöhön, ELY:n strategiseen ohjaukseen, muihin erityisohjelmiin (kuten kaupunkipolitiikka), maakuntien yhteistoimintaan sekä kunta- ja palvelurakennemuutoksen huomioon ottamiseen. Samoin ohjeessa täsmennetään ympäristövaikutusten arvioinnin suorittamista.

Viranomaisten suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista annetun lain (SOVA-laki, 200/2005) 3 §:n mukaan suunnitelman tai ohjelman ympäristövaikutukset on selvitettävä ja arvioitava, jos suunnitelman tai ohjelman toteuttamisella saattaa olla merkittäviä ympäristövaikutuksia. Maakuntasuunnitelma ja -ohjelma kuuluvat SOVA-lain velvoittamiin (3 §, 4 §) suunnitelmiin ja ohjelmiin. SOVA-lain 8 §:n mukaan maakuntaohjelmalle on laadittava arviointisuunnitelma ja se on asetettava nähtäville. Vastaavaa velvoitetta maakuntasuunnitelmalle ei ole, mutta arviointisuunnitelman laatiminen osana maakuntasuunnitelman työohjelmaa on tarkoituksenmukaista vaikutustenarvioinnin toteuttamisen kannalta. Maankäyttö- ja rakennuslain 9 §:n mukaan kaavaa laadittaessa on tarpeellisessa määrin selvitettävä suunnitelman ja tarkasteltavien vaihtoehtojen toteuttamisen ympäristövaikutukset.

Kainuun liitossa **maakuntastrategiatyön läpiviemi** on suunniteltu yleispiirteisään toteutettavaksi seuraavasti:

- maakuntasuunnitelmatyö käynnistetään maakuntahallituksen kokouksessa käsiteltävän työohjelman mukaisesti
- maakuntaohjelman laatiminen käynnistetään touko-/kesäkuun 2013 maakuntahallituksen kokouksessa käsiteltävällä työohjelmalla sekä osallistumis- ja arviointisuunnitelmalla.
- kokonaisuusmaakuntakaavan tarkistaminen käynnistetään lähtökoh- tien ja tavoitteiden määrittelyllä sekä osallistumis- ja arviointisuun- nitelman ja työohjelman laatimisella; asiat tuodaan maakuntahalli- tuksen käsittelyyn siten, kun se on maakuntasuunnitelman ja val- misteilla olevien maakuntakaavan osatarkistusten kannalta mah- dollista.
- strategiatyö toteutetaan vuorovaikutteisesti yhteistyössä eri sidos- ryhmien kanssa.

Va. maakuntajohtaja esittelee Kainuun maakuntasuunnitelman työ- ohjelman maakuntahallitukselle.

Liite nro: 2

Lisätietoja asiasta antaa va. maakuntajohtaja Pentti Malinen, puh. 044 797 0197 tai sähköpostitse osoitteella etuni- mi.sukunimi@kainuu.fi.

Va. maakuntajohtajan ehdotus:

Maakuntahallitus keskustelee asiasta ja päättää käynnistää Kainuun maakuntastrategiaprosessin ensimmäisen vaiheen maakuntasuunni- telman laatimisella esitetyn työohjelman liitteen nro 2 mukaisesti.

Maakuntahallitus:

Va. maakuntajohtaja Pentti Malinen esitteli asiaa.

Maakuntahallitus hyväksyi va. maakuntajohtajan ehdotuksen.
